

РЕШЕНИЕ

№ 388

гр. София, 03.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 10-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на петнадесети март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Ралица Димитрова

Членове: Нина Стойчева
 Петя Алексиева

при участието на секретаря Ваня Ил. Иванова
като разгледа докладваното от Ралица Димитрова Въззивно гражданско дело
№ 20231000502226 по описа за 2023 година

Производството е образувано по въззивна жалба на Прокуратура на РБългария срещу решение № 1770/ 06.04.2023г. на СГС, ГО, 30 състав, постановено по гр.д. № 9961/22г., с което срещу нея е уважен иск по чл.2, ал.1, т.3, пр.1 от ЗОДОВ.

Срещу същия съдебен акт е постъпила въззивна жалба и от К. В. Я. в частта, в която е отхвърлен предявеният от него иск за сумата над 10 000 лв. до пълния предявен размер.

Жалбоподателят Прокуратура на РБългария твърди, че първоинстанционното решение в атакуваната от нея част първоинстанционното решение е постановено в нарушение на съдопроизводствените правила и е необосновано. Поддържа, че не са представени доказателства, които да установяват действително търпените вреди от ищеца като пряка и непосредствена последица от повдигнатото обвинение. Счита, че размерът на обезщетението е прекомерно завишен. Нарушен е чл.52 от ЗЗД при определяне на обезщетението.

Затова моли въззивния съд да отмени атакуваното решение в

обжалваната от него част и вместо да постанови друго, с което да отхвърли предявения иск или алтернативно да намали присъденото обезщетение.

Жалбоподателят К. Я. счита, че първоинстанционният съд неправилно е определил размера на обезщетението за неимуществени вреди и го счита за нисък. Сочи, че съдът не е отчетел влошените отношения с родителите му, както и че са настъпили значителни промени в психиката му. Не е отчетен и дългият период от време, през който той не е имал възможност да си намери работа.

Затова моли въззивния съд да отмени обжалваното решение в частта, в която е отхвърлен искът му над сумата от 10 000 лв. и да постанови друго, с което уважи изцяло предявения иск.

Страните в съдебно заседание чрез процесуалните си представители взаимно оспорват жалбите.

Съдът, след като обсъди събраните по делото доказателства в първоинстанционното и възивно производство по реда на чл.235 от ГПК, намира за установено следното от фактическа и правна страна:

Съдът е сезиран с иск по чл.2, ал.1, т.3, пр.1 от ЗОДОВ. В исковата молба ищецът К. Я. твърди, че на 19.09.2012г. му е повдигнато обвинение по ДП № 1687/12г. за извършено престъпление по чл.131, ал.1, т.12 НК. Досъдебното производство е било наблюдавано от СРП. Била му е определена мярка за неотклонение „Подписка“. През 2013г. е внесен обвинителен акт в СРС, където е образувано нощд № 19981/13г. Съдебното производство е продължило до 02.03.2018г., когато е бил оправдан. Присъдата е била протестирана от прокуратурата. С решение от 22.02.2022г. на СГС тя е потвърдена и е влязла в сила. В резултат от действията на ответника е бил несправедливо обвинен в извършване на престъпление, което е морално укоримо и се предвижда наказание лишаване от свобода . Ищецът твърди, че е изпитвал страх, че може да бъде осъден без да е виновен. Разследването е продължило 10 години, което е необосновано дълъг срок и това е довело до значителни промени в психиката му. Затворил се е в себе си, не е искал да излиза. Влошили са се отношенията със семейството му, защото не са вярвали, че е невинен. Не е можел да отиде в чужбина поради множеството съдебни заседания. В резултат на това е претърпял неимуществени вреди в следствие на неоснователно воденото десет години от

прокуратурата наказателно производство. Затова моли съда да осъди Прокуратурата на Р България да му заплати обезщетение за неимуществени вреди в размер от 30 000лв., в едно със законната лихва от 22.02.2022г. до окончателното ѝ изплащане. Претендира разноски.

Ответникът Прокуратура на РБългария в срока по чл.131 от ГПК е депозирала писмен отговор, с който оспорва предявения иск. Не оспорва, че срещу ищеца има водено наказателно производство, завършило с оправдателна присъда. Оспорва иска като недоказан, както и че описаните в исковата молба неимуществени вреди действително са претърпени от ищеца. В негова тежест е да ги докаже, техният размер и връзката им с обвинението. Не са представени доказателства, че те са в пряка причина връзка с дейността на прокуратурата. Поддържа, че не е ясно дали се претендират вреди от незаконно обвинение или от нарушено право на разглеждане в разумен срок.

С постановление от 19.09.2012г. К. Я. е привлечен като обвиняем за престъпление по чл.131, ал.1, т.12 във вр. с чл.130, ал.2 вр. с чл.20, ал.2 вр. с ал.1 от НК. Определена му е мярка за неотклонение „Подписка“

Не се спори, че след внесен обвинителен акт е образувано нхд № 19981/2013г. на СРС, което е продължило за периода от 2013г. до 02.03.2018г. Не се оспорва, че е постановена оправдателна присъда по същото дело по отношение на ищеца и че тя е влязла в сила на 22.02.2022г. Потвърдена е с решение № 260018/22.02.2022г. на СГС. В СРС са проведени 13 съдебни заседания. С определение от 02.03.2018г. е отменена мярката за неотклонение.

В хода на съдебното дирене са събрани гласни доказателства.

Свидетелят С. познава ищеца от 16-17г. Знае, че срещу него е водено наказателно дело от 2012г. около 10 години. Ищецът не го е понесъл добре, бил е весел, но е станал интровертен, затворил се е. Спрял е да ходи по кръчми и дискотеки. Баща му го е обвинявал за случилото се. Майка му е психолог, но не е могла да работи с него. Имал е предложения за работа в чужбина, но не е могъл да започне. Ищецът работи в строителството.

Съдът кредитира показанията на свидетеля като основаващи се на лични впечатления за фактите и обстоятелствата, които излага.

СГС е уважил частично предявения иск.

Пред настоящата инстанция нови доказателства не са ангажирани.

При така установената фактическа обстановка от правна страна съдът приема, че предмет на въззивно разглеждане е иск по чл.2, ал.1, т.3, пр.1 от ЗОДОВ за обезщетение за неимуществени вреди.

Въззивният съд се произнася служебно по валидността на първоинстанционното решение, по допустимостта му в обжалваната част, а по правилността му е обвързан от посоченото в жалбата- чл.269 от ГПК, с изключение на допуснато нарушение на императивна материалноправна норма.

Атакуваното решение е валидно и допустимо.

По правилността му.

Законодателят е предвидил отговорност на Държавата за вреди, причинени на физически лица от незаконни действия на правозащитните органи- дознание, следствие, прокуратура и съд. Наведените в исковата молба обстоятелства могат да бъдат квалифицирани по чл.2, ал.1, т.3, пр.1 от ЗОДОВ, а именно, ако лицето бъде оправдано. На основание чл.4 от ЗОДОВ държавата отговаря за всички вреди, пряка и непосредствена последица от увреждането. Т.е. включват се както неимуществените, така и имуществените вреди.

За да се ангажира отговорността на правозащитните органи следва да са налице няколко предпоставки: техни незаконни действия или бездействия, причинени вреди и причинна връзка между двете. В случая е налице хипотезата на чл.2, ал.1, т.3, пр.1 от ЗОДОВ- К. Я. е бил оправдан с влязла в сила присъда. Не е спорно, че срещу него е започнало наказателно преследване през 2012г., а на 19.09.2012г. е бил привлечен като обвиняем за извършено престъпление по чл.131, ал.1, т.12 във вр. с чл.130, ал.2 вр. с чл.20, ал.2 вр. с ал.1 от НК. Безспорно е, че наказателното производство е приключило с влязла в сила оправдателна присъда на 22.02.2022г.

Обезщетението по чл.2, ал.1, т.3, пр.1 от ЗОДОВ за неимуществени вреди включва и вредите от незаконното задържане под стража. Безспорно е, че взетата срещу ищеца мярка за неотклонение е „подписка“.

Пред въззивния съд се спори по отношение на размера на присъдено

обезщетение.

В исковата молба се прави довод за нарушаване на принципа за разглеждане на делото в разумен срок. По делото е установено, че срещу К. Я. е поддържано незаконно обвинение за извършено престъпление от общ характер. Съгласно чл.6 от ЕКЗПЧ всяко лице има право на справедлив процес в разумен срок. В наказателното преследване той засяга досъдебното и съдебно производство, включително и инстанционния контрол на присъдата, решението или определението до влизането им в сила. Според практиката на ЕСПЧ изискването наказателното производство да е разгледано в разумен срок се прилага от момента, от когато то е било засегнато от действия, предприети от държавните органи в резултат на подозрение за извършено от него престъпление, повдигнато му е обвинение или е била образува предварителна проверка. Преценката дали едно дело е приключило в разумен срок зависи от няколко критерия: фактическата и правната му сложност, поведението на страните, включително и на лицето, което твърди, че правото му на разглеждане на делото в разумен срок е било нарушено, поведението на държавните органи/съд, прокуратура, следствие, полиция/, значение му за лицето. Пак според практиката на ЕСПЧ преценката дали делото е разгледано в разумен срок се прави спрямо броя на инстанциите, които са го разгледали. Крайният момент, спрямо който трябва да се изследва дали наказателното производство е разгледано в разумен срок, е влизане в сила на присъда или друг акт, с който то е приключило. По отношение на жалбоподателя-ищец от повдигане на обвинението до приключване на досъдебното и съдебно производство с влязла в сила присъда по оправдаването му са приключили в рамките на десет години включително и инстанционния контрол на оправдателната присъда. Наказателното производство не е приключило в разумен срок съгласно чл.6, ал.1 от ЕКЗПЧ. Според практиката на ЕСПЧ има силна, но оборима презумпция, че неразумната продължителност на производството води до неимуществени вреди. Според т.1 от ТР № 1/2022/27.11.2023г. на ОСГК на ВКС обезщетение за неимуществени вреди от неразумен срок на наказателното производство може да се претендира и по иск с правно основание чл.2, ал.1 ,т.3 от ЗОДОВ, защото при този деликт обезщетението се дължи за накърняване на всички права и неимуществени блага- чест, достойнство, право на добро име, право на свобода, право на свободно придвижване, които

са нарушени от неоснователно упражнената държавна принуда във връзка с незаконното обвинение за извършено престъпление. В този случай съдът е длъжен в мотивите да обсъди критериите за бавно правосъдие по чл.26, ал.2 от ЗОДОВ. Обезщетението се определя глобално, но съдът е длъжен да посочи каква част от него е за вредите от разглеждане на делото в неразумен срок. Настоящият състав съобрази, че общата продължителност на наказателното производство- досъдебна и съдебна фаза е продължило 10 години, което е твърде голям период за разглеждане на дело, по което обвинението за леко престъпление по аргумент от чл.93, т.7 от НК. Същото не е било с фактическа и правна сложност. К. Я. не е станал причина с поведението за отлагане на съдебните заседания, които пред СРС са 13 на брой. Настоящата инстанция съобрази възрастта му към момента на образуване на наказателното производство -22години.

По отношение на размера на обезщетението за неимуществени вреди .

В тежест на всяка страна е да докаже твърденията си, от които черпи за себе си благоприятни правни последици. В това се състои доказателствената тежест, а не само в ангажиране на доказателства- чл.154, ал.1 от ГПК. В тежест на ищеца по предявения иск е да установи при условията на пълно и главно доказване настъпването на неимуществените вреди за него. В тази връзка са допуснати гласни доказателства.

Депозираните свидетелски показания установяват твърденията в исковата молба за това, че ищецът се е променил в резултат от воденото срещу него наказателно преследване. Станал е затворен, интрузивен. Преустановил е да върши обичайни за неговата възраст дейности- посещение на ресторант или дискотека, влошили са се отношенията му с родителите. Свидетелят описва негативни изживявания, които са обичайни за човек, срещу когото се води на наказателен процес. Внасянето на обвинителен акт в съда е предпоставка за основателен и реален страх от осъждане. Съдът съобрази, че всяко наказателно преследване обичайно поражда негативни емоции у обвиняемия/подсъдимия. В настоящото производство ищецът не доказва вреди извън обичайните.

Обезщетението за неимуществени вреди се определя от съда по справедливост съгласно чл.52 от ЗЗД. Тя не е абстрактно понятие и включва обсъждането на обективни критерии, свързани с вида на уврежданията,

начина на настъпването им и какви последици имат те върху пострадалия, респективно оправдания, срещу който е поддържано незаконно обвинение.

Съдът като съобрази ПП на ВС № 4/23.12.1968г. и след като извърши преценка на установените в процеса обективно съществуващи обстоятелства намира, че справедливото обезщетение за неимуществени вреди е 10 000 лв. При определяне на този размер въззивният съд взема предвид, че на ищеца е повдигнато обвинение, за които е оправдан. Престъплението, за което е обвинен, не е тежки по смисъла на чл.93, т.7 от НК, че е взета най-леката мярка за неотклонение „подписка“, която е била за значителен период от време-6г. и 5 м. Съдът взе предвид и че не се дължи обезщетение за неимуществени вреди за всяко повдигнато обвинение, а то е общо за всички./Р № 151/23.06.2016г. по гр.д. № 508/2016г., III г.о. на ВКС/ От обезщетението от 10000лв. съдът приема, че 6 000 лв. от тях са за забавено правосъдие. Искът до пълния предявен размер е неоснователен.

При определяне на размера на обезщетението съдът съобрази икономическата конюнктура в страната към датата на влизане в сила на оправдателната присъда, тъй като тогава е възникнало вземането на ищеца за вреди. Към 22.02.2022г. минималната работна заплата в страна е била 650 лв. от 01.01. до 31.03.2022г. или присъденото обезщетение представлява 15 минимални работни заплати и съответства на доказаните в процеса вреди. Обезщетението е съответно на жизнения стандарт в страната.

Поради изложеното обжалваното решение следва да се потвърди.

За настоящото производство разноси следва да се присъдят на жалбоподателя К. Я. съобразно потвърдената част на иска в размер на 500 лв.

Воден от горното, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 1770/ 06.04.2023г. на СГС, ГО, 30 състав, постановено по гр.д. № 9961/22г.

ОСЪЖДА Прокуратура на РБългария, гр. София, бул. „Витоша“ № 2 да заплати на К. В. Я., ЕГН *****, със съдебен адрес: гр. ***, ж.к. „****“, бл. *, ет. *, ап. * чрез адв. Л. Н. 500 лв./ петстотин лева/ разноси по

делото пред разноси по делото пред САС.

Решението подлежи на обжалване пред ВКС в едномесечен срок от съобщението до страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____